

A földművelés új forradalma felé

„Tulajdonképpen igazi agrárforradalmat kívánunk megvalósítani a termelés, a munkatermelékenység, a műszaki színvonal, a gazdasági hatékonyság, a falvainkban folyó általános társadalmi tevékenység tekintetében” — jelentette be pártunk főtájkára, Nicolae Ceaușescu elvtárs a parasztság, az élelmiszeripari, az erdő- és vízgazdálkodási dolgozók tanácsainak második kongresszusán.

Forradalom. Nagy szó. Gyökeres változást, viharos átalakulást jelez. És a történelemből tudjuk, hogy ilyesmi akkor következik be, ha megérett rá a helyzet, ha ide vezetnek az előzmények, ha kialakultak hozzá a feltételek. No meg akkor, ha — most már az előrelátás oldaláról nézve a kérdést — olyan célokat tűzünk magunk elé, amelyek nem érhetők el az eddigi eljárásokkal, eszközökkel, módszerekkel, hanem forradalmian új szemléletet, munkastílust követelnek.

Melyek hát az új forradalom előzményei, feltételei?

Nincs értelme annak, hogy ehelyütt mezőgazdaságunk újjászületésének felvázolásában Ádámgig és Éváig menjünk vissza, hogy eseteljünk a földreform és a szövetkezeti átalakulás jelentőségét, csupán arra emlékeztetnénk, hogy ezen az alapon a mögöttünk álló évtizedben mi minden következett be a földművelés és állattartás terén. Ez idő alatt a mezőgazdaság össztermelése 60%-kal gyarapodott, azon belül pedig a hetvenes évek első felének évi 15 millió tonnás gabonatermésével szemben a nemrég eltelt ötéves terv során már évi 19,5 millió tonna gabonát takarítottunk hombárba. A beruházásokra jellemző, hogy csupán az utóbbi ötéves tervben 900 000 ha területet tettek öntözésre alkalmassá, s így az összes öntözhető földek kiterjedése megközelíti a két és fél millió hektárt. Aki ért a mezőgazdasághoz, jól tudja, hogy az öntözés — ha valóban élnek a lehetőségekkel — minden tekintetben forradalmi változáshoz vezet a föld megmunkálásában. Az öntözhető területek aránya terén egyébként európai viszonylatban az élenjárók közé tartozunk.

Sajnos, nem mondható el ez a kiaknázásról. Sok állami és szövetkezeti gazdaság nem él a kemény munka árán teremtett előnyökkel, nem öntözi földjeit. És sok kívánnivalót hagy maga után az immár ugyancsak gazdag géppark kihasználása, a munkaerő foglalkoztatása, a működő berendezések pedig meglehetősen sok üzemanyagot fogyasztanak. Mindezek következtében állt elő az a helyzet, hogy noha a műszaki alap megengedné, a terméseredmények nem elég nagyok, nem tükrözik természeti-emberi-anyagi lehetőségeinket, miként arra az ország elnöke rámutatott: „... mindez jelentős termésvesztéssel járt, odavezetett, hogy az eredmények nem ütötték meg az elérésükhöz megteremtett feltételek, a mezőgazdaságban rendelkezésünkre álló lehetőségek szintjét. Az előző ötéves tervben megmutatkozott hiányosságok nyílt megvitatásának a kongresszus keretében olyan intézkedések kijelöléséhez kell vezetnie, amelyek a negatív állapotok határozott felszámolását eredményezik.”

Milyen intézkedésekről van hát szó?

A kérdés úgy tevődik föl, hogy ha mind a természeti feltételek, mind az anyagi-műszaki eszközök rendelkezésünkre állanak — nem szólva a munkaerőről —, akkor nyilvánvalóan a szervezési kereteken, a gépezeten s bizonyos fokig a szemléleten kell javítani, hogy a kívánt eredményeket elérhessük.

Az utóbbi három tényezőt együttesen lendíti fokozottabb mozgásba s készletti újszerű munkára az új gazdasági-pénzügyi mechanizmus, amely, miként egész nemzetgazdaságunkban, úgy a földművelés és az állattenyésztés, az erdészet és a vízgazdálkodás terén is a továbblépés, a magasabb rendű, hatékonyabb munka kezessége, alapvető feltétele. Az új mechanizmus szellemében a termelőszövetkezetek és az állami mezőgazdasági vállalatok egyaránt több önállósághoz jutnak, nagyobb felelősséggel, szélesebb hatáskörrel, több kezdeményezőkésséggel kell hogy gazdálkodjanak a jövőben. Ezen az alapon lehetőségük nyílik arra, hogy jobban kiaknázzák helyi adottságaikat, a vidék történelmileg-gazdaságilag kialakult termelési hagyományait, különféle erőforrásait, s ily módon nagyobb termésre, gyarapodó jövedelemre tegyenek szert. Az önállóbb gazdálkodás ugyanakkor azonban önálló pénzellátást is kíván, és eszerint előbb-utóbb el kell érni, hogy valamennyi mezőgazdasági egység a saját lábán járjon, ne kérjen állami támogatást, csak a

legritkább esetben, s akkor is csak úgy, ha jelentős termésfokozó beruházásra vállalkozik.

Az egységes agráripari tanácsok létrehozása óta eltelt két esztendő bebizonyította eme tanácsok létjogosultságát, életképességét, nagy mozgósítóerejét. Ezek a szervek valóban forradalmilag új apparátust jelentenek a mezőgazdaság magasabb fokú irányítása és szervezése terén, s a kibontakozó agrárforradalomban tovább nő jelentőségük, hatókörük, a falu minden irányú tevékenységének központjai, a szocialista termelés igazi csomópontjai lesznek. A kisebbek összevonása révén nagyobb hatósugarú tanácsokat alakítanak ki, oda kihelyezik a megyei szervekben dolgozó szakemberek javát, megerősítik a tanácsokban a pártmunkát, a szakszervezeti és KISZ-tevékenységet, a tudományos kutatást, a műszaki fejlesztést. A tanácsok ily módon átfogó jellegű ipari-földművelési-állattenyésztési-erdőgazdasági munkát fejtenek majd ki, s székhelyük előbb-utóbb mind, mind a mezőgazdasági termelés és feldolgozás, az oktatás és közigazgatás agrár-ipari városává lép elő.

A tudományos kutatástól különösen sokat vár az új agrárforradalom. Szép eredményeket értünk el ezen a téren is: jó tulajdonságokkal rendelkező növényfajtákat állítottak elő, bőségesen juttattak nemesített vetőmagvakat, fajállatokat a szövetkezeteknek, állami gazdaságoknak. A távlati cél azonban az, hogy minden vidéknek, nagy- és kiskörzetnek kikísérletezzék a leginkább megfelelő, a helyi éghajlati és talajadottságokat legjobban hasznosító növény- és állatfajtákat, a domborzati viszonyokkal legeredményesebben megbirkózó gépeket. Csakis így lehetséges e változatos adottságú ország minden tájának talajából a lehető legtöbbet kicsikarni. Addig azonban még bőven van tennivaló.

Ha pedig a tudományos kutatásnál tartunk, rá kell mutatni, hogy az új forradalom — a pártfőtitkár ezt nyomatékosan hangoztatta — nem valósítható meg széles körű tudományos nevelés, a genetika, biológia, gépészet vívmányainak elsajátítása, a parasztság magas fokú szakmai képzése nélkül. Ez a fokozott tanulás viszont egy tágabb keretbe illeszkedik be. Arról van szó ugyanis, hogy az új agrárforradalom — eddigi eredményeinket tovább erősítve — felsőbb szintre kívánja emelni a falu civilizációját, egész életmódját és életformáját. Fölgyorsul a falvakba vezető bekötőutak aszfaltozása éppen úgy, mint az üzlethálózat kiépítése, több kis, helyi vízerőmű létesül, és bővül a vízvezetékhalózat, tovább folytatódik a családi házak építése és az iskolák, klinikák, óvodák, bölcsődék, könyvtárak, művelődési hajlékok emelése. Mindez pedig gazdasági-társadalmi-szakmai vonatkozásban egyaránt nagy változást hoz: csökken a város és falu közötti különbség, még inkább közeledik majd egymáshoz társadalmunk két alapvető osztálya, a munkásság és a parasztság, vonzóbb lesz a falusi élet, s a város nem gyakorol majd olyan erős „elszívó” hatást a falusi fiatalságra, lelassul a falu elöregedése, a távol eső körzetek elnéptelenedése. A civilizált falusi viszonyok közepette pedig a dolgozók könnyebben elsajátíthatják a fejlettebb technika, a növénytan vagy az ichtiológia újabb vívmányait.

Fokozottabb figyelemben részesülnek a magángazdák és a háztáji gazdaságok. Ezen a téren értünk el már bizonyos eredményeket, például a szerződéses állathizlalás terén. A jövőben azonban az agrár-ipari tanácsok feladata lesz, hogy gépi szántással, a műtrágya vagy a fajállatok beszerzésével egyaránt segítsék mind a magántermelőket, mind a tsz-tagokat saját földjük, kiskertjük megművelésében, ólak, pajták építésében, állataik takarmányozásában.

Milyen célokat igyekszünk elérni az új forradalomban?

Átfogó jellegű beszédében — melyet a kongresszus határozata programdokumentumként ajánl valamennyi falusi dolgozónak — Nicolae Ceaușescu elvtárs ösztönző célokat tűz mezőgazdaságunk elé. Az 1976—1980-as időszakhoz viszonyítva a mezőgazdasági termelés 24,5—27,5%-kal növekszik, aminek eredményeképpen fokozottabban biztosítjuk a lakosság élelmezését és az ipar nyersanyagellátását: „A mezőgazdasági és élelmiszeripari termelés fejlesztésének terve előírja, hogy a földművelés évi termelése gabonából elérje a 27—28 millió tonnát, napraforgóból az 1,2—1,3 millió tonnát, cukorrépából a 12,6—13 millió tonnát, őszi burgonyából a 6—6,4 millió tonnát, szántóföldi zöldségféléből a 6—6,2 millió tonnát, gyümölcsből a 3—3,2 millió tonnát, szőlőből a 2,4—2,5 millió tonnát. Az állattenyésztésben az előírányzat szerint a szarvasmarhaállomány 1985-ben eléri a 7,2—7,5 milliót, a sertésállomány a 14—15 milliót, a juh- és kecskeállomány a 20—22 milliót, a tojóbaromfi-állomány pedig a több mint 60 milliót.” Kétségtelen, hogy ezek a célkitűzések nagyok, de ha valóban forradalmi módon fogunk dolgozni elérésük végett, sikerül majd eredményesen zárunk egy újabb öt éves tervidőszakot, s az élelmiszerek, valamint a mezőgazdasági eredetű iparcikkek olyan bőségét elérünk, amely ténylegesen új, magasabb civilizációs fokra emeli egész társadalmunkat és azon belül a falusi dolgozók életét is. Ezt azonban nem érhetjük el másképp, csak úgy

— miként ezt valamennyi felszólaló hangoztatta —, ha a mezőgazdaság minden dolgozója érdekelt lesz a termelés emelésében, ha a jövedelem szoros összefüggésben alakul majd az elért hektárhozammal, az állatok hozadékával, súlygyarapodásával.

„Teljes meggyőződés — hangoztatta Nicolae Ceaușescu elvtárs —, hogy a pártszervezetek vezetésével a szövetkezeti parasztok, az állami mezőgazdasági vállalatok, a mezőgéppálmások dolgozói, a szakemberek, a falvak összes dolgozói önfeláldozóan, példás odaadással fognak munkálkodni, hogy a legjobb eredményeket érjék el, valóra váltva a párt agrárpolitikáját, a jelenlegi ötéves tervre kijelölt célkitűzéseket, hogy egyre erőteljesebben fejlődjék a román mezőgazdaság, az egész nemzetgazdaság, emelkedjék népünk szocialista civilizációjának foka.“

KORUNK

PAPP JÓZSEF ANDRÁS

Új utakon Románia mezőgazdasága

Nagy Miklós professzor írja a *Korunk* 1980. 7—8. számában: „Kivételes az a nap, amikor valamelyik mezőgazdasági kampány valamely fontos eseményéről vagy feladatáról ne jelenne meg cikk, felhívás, nyilatkozat, beszámoló, jelentés, elmélkedés, dorgálás, dicséret.“ Ezek a „(több vagy kevesebb) hozzáértéssel“ írottak „általában visszhangtalanok“. Noha „a mezőgazdasági termelés mindenkit közvetlenül érint“, tehát engem is; bevallom, nem mindig olvasom el ezeket az írásokat, nem keltik fel érdeklődésemet, nincs bennük összehasonlítási lehetőség, elemzés.

Éppen ezért nagy érdeklődéssel olvastam az idézett tanulmányt, és arra készítettem, hogy megpróbáljam áttekinteni ezt a témakört. Minthogy közgazdászként közelítek a földműveléshez, nyilvánvalóan tévedhetek. A helyesbítés és a hiányok pótlása a szakemberekre vár.

1. Hazánk természetföldrajzi és környezeti adottságai kedvező feltételeket biztosítanak a mezőgazdasági termeléshez. Ezt jelzik az 1. táblázat (1974-es) adatai is. 25 ország közül Románia (63 százalékos részarányal) az előkelő hatodik helyet foglalja el a mezőgazdasági területnek az ország összterületéből való részesedését tekintve, míg a mezőny többségét a 45—60 százalék közötti mutatók jellemzik. A mostoha természeti viszonyok miatt különleges helyzetben vannak a skandináv államok (Svédország, Finnország, Norvégia), ahol a mezőgazdasági termőterület az ország területének csupán minimális hányada. Rendkívül érdekes, hogy Angliában, ahol a legalacsonyabb (2,5 százalék) a mezőgazdasági termelés részesedése a bruttó hazai termelésből, a teljes terület 76 százalékát hasznosítja a mezőgazdaság. Első helye azonban rögtön elvesz, ha a megművelt összterület helyett egy másik — a hasznosításra sokkal jellemzőbb — mutatót választunk az összehasonlítás alapjául: a szántó, kert, szőlő, gyümölcsös részesedését az ország területéből.

Ezt vizsgálva Románia az ötödik helyen áll.

Nem érdektelen megismerni a mezőgazdasági terület százalékos megoszlását a KGST-országokban (lásd a 2. táblázatot). Fontosságáról később lesz szó.

2. A korszerű, belterjes, termelékeny, a tudomány és a technika legújabb eredményeit felhasználó mezőgazdaság megteremtése hosszú folyamat. Csak az alapelvek szigorú betartásával tudja a mezőgazdaság teljesíteni, amit tőle várnak: biztosítani a lakosság ellátását élelmiszerekkel, az ipart nyersanyagokkal, hozzájárulni az exporthoz, valamint a gazdasági-társadalmi fejlesztési alapokhoz. A mezőgazdaság ily módon járulhat hozzá teljes mértékben az általános fejlődéshez, hogy Románia túllépjen fejlődő szocialista ország mivoltán, és elérhesse a gazdaságilag közepesen fejlett ország szintjét. Az 1981—1985. évi terv előírja, hogy évtizedünk közepéig az egy főre jutó termelés az alapvető élelmiszerekből — gabona, zöldség, hús, olaj, cukor, tej, tojás — elérje a fejlettebb országok színvonalát.